

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 6. évfolyamosok számára

2020. január 23. 14:00 óra

Időtartam: 45 perc

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Fontos tudnivalók

Tollal dolgozz, és ügyelj a külalakra!

A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.

Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Ha megoldásod ellenőrzésekor észreveszed, hogy hibáztál, a végső választ egyértelműen jelöld meg, a hibásat húzd át!

Jó munkát kívánunk!

1. Egészítsd ki a 2. oszlop hiányos szavait úgy, hogy az 1. oszlop meghatározásának megfelelő szót kapj! A 2. oszlopban egy vonalkára egy betűt kell írni.

A 3. oszlopban alkoss a megadott szó felhasználásával olyan összetett szót, amely megfelel az 1. oszlopban megadott jelentésnek! A vonalra egy szót kell írni.

Ügyelj a helyesíráásra!

1.	2.	3.
a) Aki nem mer határozottan viselkedni, tart másoktól.	f _ l _ nk	_____szívű
b) Aki vagy ami csodálatos, bámulatot keltő.	gy _ ny _ r _	_____szép
c) Aki gögösen viselkedik.	d _ lyf _ s	_____telt

2. a) Egy négy mondatból álló szöveg mondatai összekeveredtek. A mondatokat jelölő betűk segítségével állítsd vissza a helyes sorrendet! Az **első** mondat a helyén van.

- A) A tobzoskát és a pitbullt mindenki ismeri, de ha megkérdeznénk néhány járókelőt az utcán, valószínűleg kevesen tudnák megmondani, vajon hogy néz ki az aguti vagy a fossza.
- B) Tóth Krisztina játékos kedvből és sok-sok humorral született versei nemcsak gyerekeknek, hanem a nyelvi leleményeket nagyra értékelő felnőtteknek is szólnak.
- C) Nem is beszélve az oposszumról, hogy az íniát már ne is említsük.
- D) Persze a versektől ne várjunk tudományos igényű pontosságot, a szerző eleinte gyermekét és magát szórakoztatta a fura állatokról szóló versekkel, most pedig már minket is.

A mondatok helyes sorrendje: A – ____ – ____ – ____

- b) Melyik szópár foglalja össze a **legpontosabban** a szöveg tartalmát? Karikázd be a megfelelő betűjelet!

- A) állatok – versek
- B) felnőttek – versek
- C) gyerekek – versek

3. Olvasd el Romhányi József versét, és oldd meg a verssel kapcsolatos feladatokat!

a	
b	
c	
d	
e	

Egy csiga azt leste a magas buckáról,
 hogy aki jégre megy, elhasal, bukdácsol.
 Figyelte csak egyre, dideregve, fázva,
 mert érdeklődését roppant felcsigázta.
 Majd töprengve egy-két hetet,
 alkotott egy elméletet:
 – Talpon marad a síkoson,
 ki csak araszolva oson.
 És hogy bizonyítsa ezt az eszes tételt,
 jégre ment, és estig csúszott is egy métert.
 Látjátok! Nem esem! Csúszó csoda vagyok! –
 szólt ki diadallal, aztán odafagyott.

- a) Karikázd be az alábbiak közül annak a szónak a betűjelét, amely a legpontosabban megadja az *oson* szó jelentését!

- A) ugrabugrál
 B) fut
 C) ballag
 D) lopakodik

- b) Milyen rímfajta található az első négy sor végén? Nevezd meg!

rímfajta neve:

- c) A csiga milyen tulajdonságára derül fény ebben a sorban? Karikázd be a helyes választ!

„Majd töprengve egy-két hetet...”

- A) okos
 B) gyors gondolkodású
 C) hebehurgya
 D) körülményeskedő

- d) A szöveg alapján miért merészkedett a csiga a jégre? Fejezd be a mondatot! Figyelj a megfogalmazásra!

A csiga azért merészkedett a jégre, hogy

- e) A szöveg utolsó mondata alapján miről feledkezett el a csiga, amikor a jégre ment? Fejezd be a mondatot! Figyelj a megfogalmazásra!

A csiga elfeledkezett arról, hogy

4. Illeszd be a megfelelő szavakat a halandzsamondatokba úgy, hogy a kiválasztott szó válaszoljon a zárójelben megadott kérdésre! Döntésedet segíti a szavak toldalékolása.

a	
b	
c	

Két szót nem kell felhasználnod!

bepörpedit – kergőre – kérigek – pogorít – vekésen

- a) A tünpe (mik?) _____ ancsalogtak a dümbe gyéviben.
 b) A süttölő pákok (hogyan?) _____ simbűrők.
 c) A (milyen?) _____ karancs gyabulta a fántot.

5. Olvasd el a leveleket, és oldd meg a feladatot!

a	
b	
c	
d	

Kedves Julcsi mama!

Szeretettel üdvözlünk téged és Pista papát Galyatetőről. Tegnap sok hó esett, így ma egész nap tudtunk síelni. Adélkának még nem megy annyira, ám Marci bácsi kiváló síoktató, így a sítúra végére bizonyára Adélka is ügyesebb lesz. Én egész jól belejöttem a síelésbe, szívem szerint egész nap kint lennék a hegyoldalon, ám anya azt mondja, néha pihenni is kell. Esténként általában apával, anyával és Adélkával társasozunk, beszélgetünk.

Ti hogy vagytok? Remélem, Pista papa nem volt nagyon mérges a tegnapi esti meccs eredménye miatt. Én apával és Marci bácsival néztem, és nagyon fölbosszantottuk magunkat. Nem volt jogos a tizenegyes, amivel kikapott a csapatunk. Apa még most is ezen mérgeződik Marci bácsival, aki szintén nehezen emészti meg a vereséget.

Sok szeretettel gondolok rátok:
Gábor

Kedves Gábor!

Nagyon örülök, hogy pihenés közben is gondoltál rám, és levelet írtál. Pista papa bizony nagyon fölbosszantotta magát a meccs miatt, igazságtalannak tartja a történeteket. Miközben nézte, alig tudott csöndben maradni, pedig én a kedvenc könyvemet olvastam azon az estén, ahogy szoktam. Később napokig erről beszélt.

Remélem, jó a koszt a szállodában. Küldök azért nektek egy kis almás pitét, ilyet ott biztosan nem adnak nektek. Pista papa is ezt a sütit szereti a leginkább. Ha nem vigyáztam volna, az egész tepszi süteményt megette volna. Így csak néhány szelet jutott neki, úgyhogy most Adélka is ehet belőle, hiszen a kedvence. Szerintem ez most különösen finom lett!

Gondolom, Adélkának azóta már jobban megy a lesiklás! Édesapád már gyerekkorában is jól síelt, csak Marci bácsi múltá fölül ügyességét. Bízom abban, hogy Ti is örököltétek ügyességüket!

Üdvözlettel és szeretettel:
Julcsi mama

A levelek információi alapján kikre igazak **biztosan** a levélírás idejében az alábbi megállapítások? Írd a betűjelet a megfelelő személy neve mellé!

- Előfordulhat, hogy egy betűjelet több helyre is be kell írnod.
- Van egy olyan betűjel, amelyet nem kell sehová beírni.

- A) A levelek születésének idejében Galyatetőn van.
- B) Mérges volt a meccs eredménye miatt.
- C) Ő a legügyesebb sielő a levelekben említett személyek közül.
- D) Kedvence az almás pite.
- E) Egyelőre még nem megy jól a síelés.
- F) Esténként könyvet szeret olvasni.

- a) Gábor:
- b) Marci bácsi.
- c) Pista papa:
- d) Adélka:

6. Az alábbi szövegben hét szó (kifejezés) helyesírása hibás. Írd a pontsorokra a hét hibás helyesírású szó (kifejezés) hibátlan alakját! A hét helyes megoldás mindegyike külön pontsorra kerüljön! Hétnél több megoldás esetén pontlevonás jár.

Ha utazom, mindig figyelem az időjárást. Általában kerülöm a viharos időt, bár előfordul, hogy nem futok el a zivatar elől. Egy nagy tó partján kifelyezetten lenyűgöző tud lenni egy látványos vihar. Persze, ahogy anyukámnak megigértem, nagyon óvatos vagyok, és ha villámlik, nem állok fa alá. Legutóbb a Balaton partján nyaraltam, amikor hirtelen el kezdett esni. Meglepődtem, mert aznap reggel húszszor is megnéztem, milyen időt jósolnak, így váratlanul ért a zivatar. Bőrig áztam, de gyönyörű fotókat készítettem.

.....	
.....	
.....	
.....	

7. Állapítsd meg a hasonló alakú szavak szófaját! Írd a szópárok mellé a megfelelő jelölést!

a

FŐNÉV – FŐNÉV 1
IGE – IGE 2
FŐNÉV – IGE 3

fűzet – fűzet	
patak – paták	
irt – írt	
szájjal – szájal	
rák – rak	

8. Írd a megadott szavak mellé a megfelelő mássalhangzótörvény betűjelét!

a

b

c

d

a) sokasodjon

b) kékben:

- A) írásban jelölt teljes hasonulás
 B) írásban jelöletlen teljes hasonulás
 C) összeolvadás
 D) rövidülés
 E) részleges hasonulás

A megadott hangrendnek megfelelően egészítsd ki a szükséges magán- és mássalhangzókkal a hiányos szavakat úgy, hogy a **nagyon nagy** kifejezéssel rokon értelmű szavakat kapj! Segítségül néhány betűt megadtunk. Minden vonal egy betűt jelöl. Ügyelj a helyesírásra!

mély hangrend	vegyes hangrend
c) _ _ T _ _ _ _ S	d) _ R _ _ S _

9. Olvasd el a szöveget, és válaszold meg a kérdéseket! Segítségül a történetet két részre osztottuk.

Hogyan alapították meg a piripócsi sereget?

1. Bizonyára szeretnétek tudni, hogyan történt, hogy Piripócscon városi sereget állítottak fel. Nos, mint minden piripócsi döntésnek, ennek is rendkívül nyomós oka volt.

Egyszer a tavasz beköszöntével a városbíró rettenetes álmot látott: ellenség tört a városra, és elrabolta a városháza tornyát. Az egész tornyot. Semmit sem hagyott belőle, s a megcsonkított városháza olyan volt, akár egy lenyakazott csirke.

Mikor a városbíró beloholt a városházára, minden ízében remegett, annyira felizgatta a borzalmas álom.

– Emberek, feltétlenül kat... kat... katonákat kell toboroznunk! – mondta lihegve. – Szükséges, hogy legyenek saját katonáink, akik meg... meg... megvédenek bennünket!

– Nocsak!

– S ugyan miért?

– Még ilyet... – háborogtak a tanácsosok.

Hanem amikor a városbíró elmesélte rettenetes álmát, ugyancsak megdöbbenek. Annak hallatára, hogy a városháza olyan volt, mint egy lenyakazott csirke, a tanácsosok rémülten összenéztek, s nyomban jóváhagyták a javaslatot, hogy Piripócscon gárdát alapítsanak.

Már másnap hirdetmény függött a városházán, hogy polgárokat toboroznak a városi gárdába. A feltételek közé tartozott, hogy a sereg tagja nem lehet féllábú, ráadásul legyen bátor szívű, és tudja, melyik a jobb keze és melyik a bal. Egyszóval rátermett fickónak kell lennie.

Bizonyára elismeritek, hogy a városatyák túl szigorú feltételeket szabtak. Így aztán mindössze nyolc piripócsi felelt meg a követelményeknek.

2. Persze azok sem voltak egyformák, a termetük és a magasságuk is különbözött. Így például Jajnekem polgár, akit a sereg parancsnokává választottak, hórihorgas, markos ember volt, ezzel szemben Sosefélj satnya, nyámnyila emberke. Hórukk mindkét lábára sántított, Kancsali meg olyan szörnyen bandzsított, hogy csak hátrafelé látott, és ha valamit meg akart nézni, háttal kellett fordulnia hozzá, Kapjamsakel hosszú kezű korcs vasgyúró volt, Kuncogi, Csetlegi és Botlogi pedig három nyájas képű, szemrevaló gömböc.

A gárdistákat jól felfegyverezték. Mindegyiknek volt kardja, ezenkívül a sereg rendelkezésére bocsátották azt a két sörétes puskát, amelyet annak idején a városi tanács vásárolt, hogy pufogtatásukkal szétkergessék a felhőket. Egyikük megkapta a bakter alabárdját, a másik a csősz golyós puskáját, négyen pedig egyelőre fából faragtak maguknak fegyvert. Hát az egyenruhájuk? Nos, kinek hogy sikerült.

Már csak egy rendes nagydob hiányzott, amelyen gyakorlatozás közben dobolnának. Azt is megkapták. Verdazüllőt, a kovács, aki nem győzte csodálni a gárdát, amint tudomást szerzett a dologról, tüstént felajánlotta, hogy akkora nagydobot készít, amilyen még soha senkinek nem volt. És valóban gondos munkát végzett. Akkora nagydobot csinált, hogy nem fért ki a műhely ajtaján.

a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	

Mitévők legyenek? A kovács műhelyét senkinek sem akarózott lebontani, a nagydobot pedig kár lett volna kihasználatlanul hagyni. Így aztán a kovács udvarán gyakorlatoztak, a kovács meg addig a műhelyében állt a dob mellett, és verte hozzá a taktust.

A sereg tagjai az „Induuulj!” vezényszóra elindultak, és csak az udvar végén álltak meg, mert tovább nem mehettek. Mivel hamar elfelejtették, merre van jobbra, és merre balra, így vezényeltek: „A konyha felé fordulj, most!” vagy „A kutyaólhoz fordulj, most!” – így jobban ment nekik. Mikor azonban a konyhában buktát sütöttek, vagy megpillantották a kovács szép lányát, szívesebben fordultak a konyha felé, mint a kutyaól felé.

(Forrás: Ondřej Sekora: *Piripócs város krónikája*. Ford. Polák Imre. Madách, Bratislava, 1981, 48–50.)

- a) A szöveg alapján állapítsd meg, hogy IGAZ vagy HAMIS az alábbi állítás! Karikázd be a megfelelő választ!

Azért alapítottak a piripócsiak gárdát, mert az ellenség betört a városba.	IGAZ – HAMIS
A gyakorlatozás nem készítette föl megfelelően a gárdistákat a katonai feladatokra.	IGAZ – HAMIS
A piripócsiak valamennyi gárdistát kiváló felszereléssel látták el.	IGAZ – HAMIS

- b) Írd ki a meghatározásnak megfelelő kifejezést a szöveg 1. részéből!

Lerombolt, hiányos állapotot körülíró teljes hasonlat:

.....

Az adott feladatra különösen alkalmas személy:

.....

- c) Magyarázd meg egy mondatban, mire utal a szöveg 2. részében olvasható alábbi idézet!

„Hát az egyenruhájuk? Nos, kinek hogy sikerült.”

.....

d) Milyen tulajdonságról árulkodhat Kuncogi neve?

.....

e) Milyen céllal készített Verdazüllöt kovács nagydobot a gárdának? A választ a történet 2. részében keresd!

.....

f) Válaszd el az alábbi szavakat minden lehetséges helyen!

bandzsított:

mindössze:

g) Jelöld a következő szóban a szóelemek határait függőleges vonalakkal!

Írd a szóelemek fölé a megfelelő számot: 1 = szótő; 2 = képző; 3 = jel; 4 = rag!

d ö n t é s n e k